

LATVIJAS REPUBLIKAS UZŅĒMUMU REĢISTRS

Pērses ielā 2, Rīgā, LV-1011 Reģ. Nr. 90000270634 • Tālr. (371) 6 7031 703, fakss (371) 6 7031 793
e-pasts: info@ur.gov.lv, www.ur.gov.lv

Rīgā

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes nozaru sēdes PROTOKOLS Nr. 5

24.11.2010

Sanākumi vada:

LR Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs

Ringolds Balodis

Piedalās:

LR Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes locekļi:

Jānis Kārklīšs
Ingus Gailums
Aigars Strupišs

LR Uzņēmumu reģistra darbinieki:

Galvenā valsts notāra vietnieks juridiskajos jautājumos

Sandis Karelis
Aivars Lošmanis
Gaidis Bērziņš

Pieaicinātie eksperti:

Nepiedalās, bet bija aicināti:

Lauris Leja
Lauris Liepa
Erlens Kalniņš
Mārcis Krūmiņš
Helmuts Jauja

Protokolē:

LR Uzņēmumu reģistra Juridiskās nodaļas juriskonsulte

Indra Aužele

Sanākumi sāk plkst. 15.00

Ringolds Balodis atklāj sēdi un informē klātesošos par darba kārtībā esošajiem jautājumiem:

1. Daļu atsavināšanas ierobežojumu noteikšana statūtos.
2. Dalībnieka balsstiesību ierobežojumi, ja tiek balsots par viņa atsaukšanu no valdes locekļa amata svarīga iemesla dēļ.
3. Jēdziena „parakstītais pamatkapitāls” nepareiza izmantošana.

1. §

Ringolds Balodis lūdz Aigaru Strupišu ziņot par darba kārtības pirmo jautājumu par daļu atsavināšanas ierobežojumu noteikšanu statūtos.

Aigars Strupišs sniedz ieskatu izskatāmajā jautājumā: Komerclikuma 188. panta pirmā daļa nosaka, ka dalībnieks var atsavināt sev piederošu daļu, patstāvīgi nosakot tās vērtību. Šī norma tapusi, jo tika jaukts, kas ir daļas nominālvērtība un kas ir daļas vērtība. Bija gadījumi, ka statūtos tiek ielikta norma, ka daļu var atsavināt par nominālvērtību. Atsevišķos gadījumos var

būt, ka nominālvērtība ir augstāka par tirgus vērtību, bet var arī būt otrādi, ja sabiedrība ir peļņu nesoša. Akcents, ieviešot šo normu, tika likts uz „patstāvīgi nosakot tās vērtību”. Īpašnieks ir tas, kurš rīkojas ar daļu un no viņa par velti vai par pus velti nevar neko paņemt, viņš ir tas, kurš nosaka par cik daļas tiks pārdotas. Praksē Uzņēmumu reģistrs (turpmāk – Reģistrs) ļoti strikti traktē normu, ka statūtos nedrīkst noteikt nekādus ierobežojumus daļu atsavināšanai. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk – SIA) ir ļoti dispozītīva sabiedrības forma, ir jāļauj viņiem noteikt statūtos ko viņi grib, nav vajadzīgs ierobežot.

Norāda, ka praksē ir gadījumi, kad ir nepieciešams, lai SIA dalībnieki nemainītos. Loģiskākais būtu statūtos ietvert nosacījumu, ka daļu atsavināšana notiek ar dalībnieku piekrišanu vai, ka daļas nedrīkst pārdot kādu periodu. Šobrīd tas nav iespējams, jo Reģistrs Komerclikuma 188. panta pirmo daļu tulko tā, ka norma aizliedz ietvert statūtos šādus ierobežojumus. Skatoties no privāto tiesību viedokļa SIA ir privāta autonomija, nav pamatojums kāpēc jāierobežo dalībniekiem tiesības brīvi rīkoties ar savām tiesībām, ja dalībnieks pats piekrīt, ka viņa tiesības tiek ierobežotas.

Vinkulēšana nav aizliegta, tā privātajās tiesībās ir atļauta, ja vien 188. panta pirmā daļa tiek piemērota adekvāti. Akciju sabiedrībām (turpmāk – AS) analogiska lieta ir atļauta. Ja kaut kas ir atļauts AS, kas ir mazāk dispozītīva sabiedrības forma, tad, kas ir atļauts tiem, kas ir ierobežoti savās tiesībās, jāļauj arī tiem, kas ir brīvāki savās tiesībās. Šobrīd lielāki ierobežojumi ir tiem, kas ir brīvāki.

Norāda, ka praksē parasti ierobežojumus mēģina ielikt nevis statūtos, bet dalībnieku līgumos. Jo Reģistra prakse visiem ir zināma, tāpēc neviens pat nemēģina statūtos ielikt šādu normu, jo zina, ka būs atlikšana.

Komerclikuma 188. panta ceturtais daļa tika ielikta ar grozījumiem. Reģistram nebija skaidrs kā piemērot Komerclikuma 188. panta pirmo daļu, uzskatīja, ka šo normu vajadzētu precizēt, tāpēc 2004. gadā pants tika papildināts ar ceturto daļu. Ar apsvērumu, ka dalībniekam pret viņa gribu nevar uzspiest kaut ko. Lai vairākums nevar statūtos izdarīt grozījumus. Pie SIA dibināšanas tāds aizliegums var būt, jo statūtos paraksta visi dalībnieki, ir visu dalībnieku piekrišana.

Norāda, ka ja Reģistram nav iebildumu, ka princips tiek grozīts, tad to tālāk jāattīsta Komerclikuma darba grupā.

Rezumē, ka šobrīd ir divi gadījumi, kad var noteikt statūtos daļu atsavināšanas ierobežojumus – pie dibināšanas vai, ja 100% dalībnieku vienojas par ierobežojumiem. Tad problēmas nerodas. Pārējos gadījumos nevajadzētu pieļaut, ka vairākums varētu noteikt, ka mazākums nevar pārdot savas daļas.

Sandis Karelis norāda, ka Reģistra galvenā valsts notāra līmenī apstrīdot Reģistra valsts notāra lēmumus, nav konstatēta tāda problēma, apstrīdēšanas iesniegumi par to netiek rakstīti.

Norāda, ka nevar uzskatīt, ka tā būtu Reģistra prakse.

Uzskata, ka ir jānošķir divi gadījumi – ja ierobežojumi tiek noteikti pie dibināšanas un, ja tie tiek noteikti grozot statūtus.

Ierosina, ka būtu nepieciešams nodalīt, cik daudz Reģistrs pārbauda statūtos. Atzīst, ka šobrīd ir daudz lietas, ko nākas likt iekšā dalībnieku vai akcionāru līgumos. Reģistrs labprāt pārbaudītu tikai pamatkapitāla lielumu, nosaukumu, valdes skaitlisko sastāvu. Norāda, ka cik likums atļauj, Reģistrs maksimāli cenšas neiejaukties privāttiesiskajās attiecībās.

Aivars Lošmanis uzskata, ka līdz 2004. gada grozījumiem statūtos varēja paredzēt vinkulēšanu. Šobrīd ierobežot dalībnieka tiesības pārdot daļu var ar viņa nepārprotamu rakstveida piekrišanu. Līdz 2004. gadam varēja vinkulēšanu izvēlēties kā daļas atsavināšanas kārtību, kuru statūtos varēja noteikt. Komerclikuma 188. panta ceturtais daļas otrais teikums izslēdz vinkulēšanu kā tādu.

Norāda, ka ir saskāries ar Reģistra lēmumiem, kuros teikts, ka pārdošanas gadījumā var būt tikai likumiskās pirkuma tiesības. Vinkulēšana pie pārdošanas netiek pieļauta. Komerclikuma

188. panta otrajā daļā vinkulēšana it tieši noteikta, bet attiecībā uz pārdošanu likumdevējs uzspiež ierobežojumus, kam nav pamata.

Uzskata, ka nepieciešams panākt situāciju, kad dalībnieku pienākumi parādītos pilnā spektrā statūtos, nevis dalībnieku līgumos. Visiem dalībnieku pienākumiem būtu jābūt redzamiem statūtos, nevis savstarpējos līgumos, kas ir konfidenciāli.

Norāda, ka vajadzētu nodalīt, ka daļu no statūtos norādītā Reģistrs vērtē, bet pārējā daļā lai dalībnieki var noteikt, ko vēlas.

Ingus Gailums norāda, ka nevar piespiest dalībnieku palikt SIA, uzlikt viņam liegumu pārdot daļas. Ja kādreiz dalībnieks pats kā Komerclikuma 188. panta ceturtajā daļā noteikts ir parakstījies, tad tā ir dalībnieka paša brīva griba. Šobrīd ir zināms kāda ir Reģistra prakse, tādus statūtos, dēļ kuriem būtu jāraksta atlikšana, nesastādām. Dalībnieki līgumos var sīki paredzēt dažās niansēs. Nesaskata nepieciešamību grozīt normu atsevišķa gadījuma dēļ. Uzskata, ka šobrīd Komerclikuma 188. panta redakcija ir ļoti saprātīga.

Jānis Kārklis uzskata, ka pirmpirkuma tiesības ir līdzsvars. Pie dibināšanas būtu pieļaujams statūtos noteikt daļu atsavināšanas ierobežojumus. Nebūtu pieļaujams vēlāk grozīt statūtos un iekļaut šādus ierobežojumus, ja tam nepiekrīt 100% visi dalībnieki.

2. §

Ringolds Balodis aicina Aigaru Strupišu ziņot par otro darba kārtības jautājumu par dalībnieka balsstiesību ierobežojumu, ja tiek balsots par viņa atsaukšanu no valdes locekļa amata svarīga iemesla dēļ.

Aigars Strupišs sniedz ieskatu izskatāmajā jautājumā: Komerclikuma 211. panta otrā daļa nosaka, ka dalībniekam nav tiesību piedalīties balsošanā, ja tiek pieņemts lēmums par viņa atbrīvošanu no saistībām vai atbildības par prasības celšanu pret viņu. Norma nosaka izņēmuma gadījumus, kad dalībniekam nav tiesību balsot. Normas mērķis ir izslēgt tāda dalībnieka ietekmi uz balsošanas galarezultātu, kurš atrodas interešu konfliktā, proti, novērst situāciju, kad šāds dalībnieks ar savām balsīm var nobloķēt sev nelabvēlīgu lēmumu pieņemšanu. Tomēr minētā norma tieši nenosaka, ka dalībniekam, kurš vienlaikus ir valdes loceklis, nebūtu tiesību balsot par savu atcelšanu no valdes locekļa amata. Ja valdes loceklim ir tiesības piedalīties balsošanā par savu atsaukšanu no amata, tas var novest pie gadījumiem, kad valdes loceklis "bloķē" savu atsaukšanu no amata dalībnieku sapulcē (ja atsaukšana saistīta ar svarīgu iemeslu). Arī analogija ar Komerclikuma 280. pantu, kur analogiskā situācijā noteikts balsstiesību izmantošanas aizliegums AS, norāda, ka šāds iztulkojums ir pamatots.

Uzskata, ka valdes loceklis ir uzticības persona. Problēma ir apstākļi, ja dalībniekiem rodas šaubas par valdes locekļa godaprātu gadījumā, ja valdes loceklis ir vienlaikus arī lielākais dalībnieks SIA, bez kura balsīm lēmumu nevar pieņemt, vai arī lēmuma pieņemšanai nepieciešams kvalificēts balsu vairākums. Tādējādi nav iespējams atbrīvot valdes locekli, pret kuru zudusi uzticība.

Norāda, ka AS ir noteikts balsstiesību izmantošanas aizliegums analogos gadījumos, bet SIA nav. Tas, kas atļauts AS, jāatļauj automātiski arī SIA, jo SIA ir privāttiesiskā autonomija. Nevajadzētu pastāvēt atšķirībai.

Norāda, ka analogiju ar Komerclikuma 280. pantu tomēr SIA gadījumā piemērot nevar.

Normas jēga ir novērst interešu konfliktu.

Uzskata, ja tiks pieņemts viedoklis, ka analogija nav piemērojama, nepieciešams pārlicināt pamatojumu tam, kāda atšķirība ir starp SIA un AS – kāpēc viena kapitālsabiedrības veida valdes loceklis var balsot par sevis atsaukšanu, bet otra – nevar. Atslēga ir teleoloģiskā iztulkošanā. Obligāti jāizanalizē mērķis, interešu konflikts.

Ingus Gailums norāda, ka patreizējā kārtība ir pietiekami saprātīga.

Uzskata, ka nebūtu pieļaujami gadījumi, kad mazākums nolēm j atcelt no valdes vairākuma valdes locekli, sasauc dalībnieku sapulci un izskata viņa negodaprātu, vadot sabiedrību. Tādējādi valdes loceklis, neskatoties uz vairākumu, tiek atcelts mazākuma savtīgās interesēs.

Ģenerālklausula ir – demokrātiskā sabiedrībā vairākums „apspiež” mazākumu. Izsaka neizpratni, kāpēc lai komercietībās būtu savādāk.

Uzsver, ka ierobežojumu saraksts, kas uzskaitīts likumā, ir izsmeļošs un papildināt likumdevēja noteikto sarakstu Reģistrs nedrīkst.

Ir kategoriski pret prakses maiņu. Uzskata, ka Reģistra līdzšinējā prakse ir bijusi pareiza un tiesiska.

Jānis Kārklīš norāda, ka nav zinājis, ka šis jautājums vispār ir strīdīgs. Uzskata, ka pēc analogijas jāpiemēro AS regulējums, kur precīzāk noteikts, ka mazākums var atcelt vairākumu. Ir jāatrod līdzsvars kā saglabāt abu pušu aizsardzību. Ja mazākumam ir iespējams atcelt vairākumu, tad ir aizsargmehānisms – vairākums var iecelt sevi vai sev lojālu personu atpakaļ valdē. Pretējā gadījumā mazākums ir neaizsargāts un tāda situācija nav pieļaujama.

Norāda, ka Komerclikuma 211. panta otrā daļa nosaka, ka dalībniekam nav tiesību piedalīties balsošanā, ja tiek pieņemts lēmums par viņa atbrīvošanu no saistībām vai atbildības par prasības celšanu pret viņu. Runa ir par dalībnieka atbrīvošanu no saistībām, nevis valdes locekļa. Līdz ar to šis pants nemaz neattiecas uz valdes locekļu atsaukšanu. Kas nozīmē, ka faktiski nav regulējums, kas SIA ierobežotu valdes locekļu tiesības piedalīties balsojumā un tad pēc analogijas jāpiemēro AS regulējums. Valdes locekļa saistības nav dalībnieka saistības.

Sandis Karelis norāda Reģistra prakse līdz šim ir bijusi, ka dalībnieks nav ierobežots balsošanā, ja tiek lemts par viņa atcelšanu.

Neuzskata par pareizu piedāvāto kompromisu, ka gadījumā, ja mazākums atceļ vairākumu, tad vairākums sevi nākamā dienā iecel atpakaļ. Norāda, ka tas neatbilst tiesiskai situācijai. Ja interpretējot ar dažādām interpretācijas metodēm var nonākt pie dažādiem risinājumiem, jāņem vērā tā, kura interpretācija vairāk atbilst tiesiskajai sistēmai. Drīzāk atbilst tas, ka ir prasības nodrošinājuma līdzekļi, ko piemērot līdz laikam, kamēr jautājums tiek izskatīts pēc būtības.

Uzsver, ka analogiju piemērot nav pamata. Tāpat nepiekrīt, ka nav regulējuma attiecībā uz SIA. Gramatiski tulkojot Komerclikuma 211. pantu un 280. pantu redzams, ka 280. panta otrajā daļā uzskaitīti trīs gadījumi, kad akcionāram nav balsttiesības, savukārt SIA gadījumā ir pārliekta tiešā tekstā tikai daļa no AS regulējuma. Šaubās vai var uzskatīt, ka likumdevējs kaut ko aizmirsis ierakstīt normā. Līdz ar to tie gadījumi, kad SIA valdes loceklis nevar piedalīties balsošanā, ir izsmeļoši.

AS gadījumā atsevišķi izdalīts „atbrīvošana no saistībām” un „ja tiek pieņemts lēmums par viņa atsaukšanu no valdes locekļa amata”, bet SIA gadījumā ir tikai „atbrīvošanu no saistībām vai atbildības”. Uzsver, ka nav iespējams piemērot analogiju.

Norāda, ka arī vēsturiski gan likumā „Par sabiedrībām ar ierobežotu atbildību”, gan likumā „Par akciju sabiedrībām” bija līdzīga shēma, ka SIA gadījumā tikai par prasības celšanu bija balsttiesību ierobežojums, bet AS gadījumā ierobežojums bija arī atsaukšanai no valdes.

Uzsver, ka arī Augstākā tiesa apkopojumos par balsstiesībām diezgan nepārprotami ir pateikusi, ka likumā attiecībā uz SIA dalībnieku balsstiesībām uzskaitījums ir izsmeļošs.

Gaidis Bērziņš norāda, ka gramatiski tulkojot „atbrīvošana no saistībām” nozīmē atbrīvošana no pilnvarnieka pienākumiem saistību tiesību izpratnē. Pilnvarojumu var atsaukt ar vienpusēju rīcību. Civillikumā sadaļā Sabiedrības līgums ir noteikts, ka dalībniekam ir tiesības uz izdevumu atlīdzību. Tā ir saistība, ko viņš ir uzņēmis par labu sabiedrībai. Iespējams normā domāts, ka atbrīvo no šīs saistības.

Norāda, ka ierobežojošiem apstākļiem ir jābūt izsmeļoši uzskaitītiem likumā. No Komerclikuma 211. panta otrās daļas konstatējams, ka labākajā vai sliktākajā gadījumā ir norma neveiksmīgi uzrakstīta. Attiecībā uz SIA nav tāda uzskaitījuma kāds tas ir attiecībā uz AS.

Aivars Lošmanis uzskata, ka normas mērķis ir novērst interešu konfliktu. Dalībnieks var atrasties interešu konfliktā, ja viņam ir saistība ar sabiedrību, vai arī viņš ar savu balsojumu var panākt, ka iestājas viņam labvēlīgas un sabiedrībai nelabvēlīgas sekas. Valdes loceklis balsojot nonāk interešu konfliktā, jo tas ir pretrunā ar vispārējo ideju.

3. §

Ringolds Balodis aicina Aigaru Strupišu ziņot par trešo darba kārtības jautājumu par jēdziena „parakstītais pamatkapitāls” nepareizu izmantošana.

Aigars Strupišs sniedz ieskatu izskatāmajā jautājumā. Reģistrs praksē faktiski ir ielicis vienādības zīmi starp jēdzieniem „parakstītais pamatkapitāls” un “reģistrētais pamatkapitāls”, un atsaka reģistrāciju, ja pieteikuma veidlapā norādītais parakstītais pamatkapitāls nav vienāds ar reģistrēto pamatkapitālu. Tomēr tās ir divas dažādas pamatkapitāla kategorijas, kuru sajaukšana ir aplama: reģistrētais pamatkapitāls ir statūtos ierakstītais skaitlis, savukārt parakstītais pamatkapitāls ir skaitlis, par kādu pamatkapitāls konkrētā laika brīdī ir parakstīts (t.i. – ir uzņemtas saistības tā apmaksai), bet vēl nav apmaksāts. Apmaksājot pamatkapitālu, parakstītais pamatkapitāls kļūst par apmaksāto pamatkapitālu tā apmaksātajā daļā. Līdz ar to parakstītais pamatkapitāls ir “peldošs” rādītājs, nevis fiksēts. Komerclikumā ir iestrādāta formula reģistrētais pamatkapitāls = parakstītais pamatkapitāls + apmaksātais pamatkapitāls. Šai formulai vienmēr jābūt spēkā. Ja šī formula nedarbojas, sabiedrībā kaut kas nav kārtībā ar pamatkapitālu. Reģistra traktējumā šī formula nav izmantojama.

Izsaka neizpratni kāpēc Reģistrs liek vienādības zīmi starp reģistrēto pamatkapitālu un parakstīto pamatkapitālu. Komercreģistrā var parādīties tikai tāds reģistrētais pamatkapitāls, kurš ir vai nu parakstīts, vai apmaksāts.

Norāda, ka likumdevējs lieto trīs jēdzienus pamatkapitāla apzīmēšanai, bet Reģistrs izmanto tikai divus.

Norāda, ka, ja Reģistrs piekrīt, ka parakstītais pamatkapitāls nav vajadzīgs, tas jāņem laukā no veidlapām.

Sandis Karelis norāda, ka visam pamatkapitālam ir jābūt parakstītam. Tas ir arhaisms, kas ir palicis likumā, gan parādās veidlapās. Parakstītais un apmaksātais pamatkapitāls ir arī ierakstāmā ziņa.

Piedāvā izslēgt no Komerclikuma nepieciešamību norādīt parakstīto pamatkapitālu un attiecīgi koriģēt veidlapas.

Ņemot vērā, ka uz sēdi bija aicināts, bet nevarēja ierasties Helmutš Jauja, pielikumā viņa iesūtītais viedoklis.

Sanāksmi pasludina par slēgtu.

Sanāksmi slēdz plkst. 16.30

Sanāksmes vadītājs

R.Balodis

Protokoliste

I.Aužele

Subject: par dalībnieka balsstiesībām

From: "Helmuts Jauja" <helmuts.jauja@mna.gov.lv>

Date: Tue, 30 Nov 2010 08:27:16 +0200

To: "Sandis Karelis" <sandis@ur.gov.lv>

Dalībnieka balsstiesību ierobežojumi, ja tiek balsots par viņa atsaukšanu no valdes locekļa amata svarīga iemesla dēļ. KL 211.p.2.d. nosaka, ka dalībniekam nav tiesību piedalīties balsošanā, ja tiek pieņemts lēmums par viņa atbrīvošanu no saistībām vai atbildības par prasības celšanu pret viņu. Norma nosaka izņēmuma gadījumus, kad dalībniekam nav tiesību balsot. Normas mērķis ir izslēgt tāda dalībnieka ietekmi uz balsošanas galarezultātu, kurš atrodas interešu konfliktā, proti, novērst situāciju, kad šāds dalībnieks ar savām balsīm var nobloķēt sev nelabvēlīgu lēmumu pieņemšanu. Tomēr minētā norma tieši nenosaka, ka dalībniekam, kurš vienlaikus ir valdes loceklis, nebūtu tiesību balsot par savu atcelšanu no valdes locekļa amata. Tomēr jāņem vērā, ka viens no iemesliem balsstiesību neesamībai ir balsojums par atbrīvošanu no saistībām. Jēdziens "saistības" 211. panta otrās daļas izpratnē ir tulkojams plaši. Starp valdes locekli un sabiedrību izveidojas pilnvarojuma tiesiskās attiecības, tādējādi saistības izveidojas no minētajām attiecībām. Līdz ar to "atbrīvošana no saistībām" nozīmē arī atbrīvošanu no pilnvarojuma, kas izriet no valdes locekļa statusa. Savukārt atbrīvošana no šāda pilnvarojuma notiek ar atsaukšanu no valdes locekļa amata. Līdz ar to dalībniekam – valdes loceklim nav un nevar būt balsstiesību, ja tiek balsots par viņa atsaukšanu no amata. Ja tiesiskajām attiecībām tiek piemērots pilnvarojuma līguma noteikumi, tad jāvērs uzmanība arī uz Civillikuma 2313. pantu, no kura izriet, ka pilnvarnieks nevar "uzspiest" savu personu pilnvardevējam. Pretēja iztulkojums, proti, valdes loceklim ir tiesības piedalīties balsošanā par savu atsaukšanu no amata, noved pret pilnvardevēja, respektīvi sabiedrības interešu ignorēšanas gadījumos, kad valdes loceklis "bloķē" savu atsaukšanu no amata dalībnieku sapulcē (ja atsaukšana saistīta ar svarīgu iemeslu). Arī analogija ar KL 280. pantu, kur analogiskā situācijā noteikts balsstiesību izmantošanas aizliegums akciju sabiedrībās, norāda, ka šāds iztulkojums ir pamatots.

KL 211.panta otrās daļas tekstā nav dota tieša norāde, ka sabiedrības dalībniekam nebūtu balsstiesības jautājumā par viņa atcelšanu no sabiedrības valdes locekļa amata. Lai pārliecinātos par to, vai likumdevējs ir vienkārši nepietiekami skaidri izteicies, vai arī tā ir bijusi apzināta likumdevēja griba, kas saksan ar likuma plānu, jāveic normas interpretācija atbilstoši pamatmetodēm.

Vārda "saistības" tradicionālā iespējams ļauj vilkt paralēles ar pilnvarojuma līgumu un vārds "saistības", tulkojot to visplašākajā izpratnē varētu ļaut nonākt pie secinājuma, neizejot ārpus likuma teksta, ka dalībnieks nebalso par savu atcelšanu no valdes locekļa amata,.

Tomēr sistēmiski raugoties uz likuma tekstu, jāsecina, ka vārds "saistības" nav minēts nevienā normā, kontekstā ar valdes tiesībām un pienākumiem. Bez tam, jāņem vērā, ka 280.panta 2.daļas 1.punkts, kas regulē balsstiesību ierobežojumus akcionāriem, tiešā tekstā runā par gadījumu, kad tiek lemts par akcionāra- valdes locekļa atsaukšanu. Ja likumdevējs būtu vēlējis šādu pašu ierobežojumu arī SIA gadījumā, tad diez vai viņš būtu izvēlējis formulēt 211.panta otrās daļas redakciju tā, lai tās vārdiskā izteiksme būtu tik abstrakta un attāla no tiešās domas. Turklāt 280.panta pirmās daļas 4.punkta normas teksts ir analogs ar 211.panta otrās daļas tekstu, t.i. tajā lietoti vārdi "atbrīvošana no saistībām". Tādējādi 280.panta ietvaros atbrīvošana no saistībām un atsaukšana no valdes locekļa amata ir divi patstāvīgi gadījumi- būtu nelogiski pieņemt, ka vienā gadījumā (280.p.) likumdevējis ar šo tekstu ir domājis kaut ko vienu, bet otrā (211.p.), pavisam ko citu. Tas liek domāt, ka 211.panta otrās daļas teksts nav vis neveikls likumdevēja formulējums, bet apzināta griba. Vēl jo vairāk to apstiprina tas, ka SIA un AS regulē atsevišķas nodaļas un dalībnieka balsstiesību ierobežojumi nav vienīgā atšķirība starp SIA un AS regulējumu. Piemēram, AS valdi var atsaukt tikai tad, ja tam ir svarīgs iemesls (306.p.1.d), SIA valdi var atsaukt bez īpaša pamatojuma (likumā nav norādīti nekādi priekšnoteikumi valdes atsaukšanai).

Ar vārdu "saistības" saprot pienākumu un atbrīvošana no saistībām saistītajai usei pamatā ir

labvēlīgs lēmums. kamēr amata ieņemšanas piešķir gan tiesības gan pienākumus un negatīvās sekas priekš valdes locekļa no tā, ka valdes locekli atsauc no amata ir nevis atbrīvošana no pienākumiem, bet gan tiesību zaudēšana.

Apskatot 211.panta otrās daļas normu no teleoloģiskā viedokļa jāņem vērā, ka atšķirība starp AS un SIA parasti tieks skaidrot ar to, ka AS ir "publiska", savukārt SIA "privāta"sabiedrība. AS gadījumā ir mainīgs akcionāru sastāvs un mazākas iespējas akcionāriem ietekmēt sabiedrības operatīvo vadīšanu. Pretstatā SIA, kur dalībniekiem ir būtiskāka loma sabiedrības ikdienas darbībā. Ar SIA dalībnieku dziļo iesaisti sabiedrības ikdienas darbā arī var izskaidrot kādēļ dalībniekam nav ierobežotas tiesības lemt par savu atsaukšanu. Ja reiz dalībnieks ar izšķirošu ietekmi var lemt par jebkuru jautājumu, tostarp, valdes kompetencē esošu, būtu nelogiski pieņemt, ka viņa paša atrašanās valdē ir atkarīga nevis no viņa, bet mazākuma dalībnieku gribas.

Helmuts Jauja
valsts aģentūras "Maksātnespējas administrācija"
direktora vietnieks juridiskajos jautājumos
tāl. +371 6709122
fakss +371 67099118
Adrese: Mārstaļu iela 19, Rīga, LV-1050
e-pasts: helmuts.jauja@mna.gov.lv

KONS_PAD_24.10.2010.potokola_projekts.doc